

חק לישראל – פרשת עקב יום ה'

תורה – דברים פרק ח'

(ו) כי יהוה אלהיך מביאך אל ארץ טובה ארץ נחלי מים עינת ותהמת לעצים בבקעה ובהר: (ז) כי יהוה אלהיך מביאך אל ארץ טובה ארץ נחלי מים עינת ותהמת לעצים בבקעה ובהר: (ח) ארי יי אלהיך מעלה לארעא טבתא ארעא נגרא נחלין דמיין מבועי עינין ותהומין נפקין בבקעון ובטורין:

(ח) ארץ חטה ושערה וגפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש: (ט) ארץ חטה ושערה וגפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש: (י) ארעא חטין וסערין וגופנין ותאנין ורמונין ארעא דזיתא עבדיו משחא והיא עבדא דבש:

(ט) ארץ אשר לא במספנת תאכל בה לחם לא תחסר כל בה ארץ אשר אבניה ברזל ומהרריה תחצב נחשת: (י) ארץ אשר לא במספנת תאכל בה לחם לא תחסר כל בה ארץ אשר אבניה ברזל ומהרריה תחצב נחשת: (יא) ארעא די לא בעצורין תיכול בה לחמא לא תחסר כל מדעם בה ארעא די אבנהא פרזלא ומטורהא תפסול נחשא:

(י) ואכלת ושבעת וברכת את יהוה אלהיך על הארץ הטבה אשר נתן לך: (יא) ואכלת ושבעת וברכת את יהוה אלהיך על הארץ הטבה אשר נתן לך: (יב) ותברך ית יי אלהיך על ארעא טבתא דיהב לך:

(יא) השמר לך פן תשכח את יהוה אלהיך לבלתי שמר מצותיו ומשפטיו וחקותיו אשר אנכי מצוה היום: (יב) השמר לך פן תשכח את יהוה אלהיך לבלתי שמר מצותיו ומשפטיו וחקותיו אשר אנכי מצוה היום: (יג) אסתמר לך דילמא תתנשי ית דחלתא דיי אלהיך בריל דלא למשר פקודוהי ודינוהי וקמוהי די אנא מפקדך יומא דיו:

רש"י

(ח) זית שמן – זיתים העושים שמן:

נביא – ישעיה פרק נ' ט-יא' פרק נא' א'-ב'

(ט) הן אדני יהוה יעזר לי מי הוא ירשיעני הן כלם כפגד יבלו עש יאכלם: (י) הא יי אלהים סעיד לי מן הוא די יחיבינני הא כולהון כלבושא דבלי וכעשא אכיל לה:

(י) מי בכם ירא יהוה שמע בקול עבדו אשר הלך חשכים ואין נגה לו יבטח בשם יהוה וישען באלהיו: (יא) (אמר נביא עתיד קודשא בריך הוא למהוי אמר לעממיה) מן בכון מרחליא דיי די שמע בקל עבדה נביא דעבד אוריתא בעקא כגבר דמהלך בקבלא ולית זהור לה מתרחיץ בשמא דיי ומסתמיך על פורקנא דאלהה:

(יא) הן כלכם קדחי אש מאזרי זיקות לכו באור אשכם ובזיקות בערתם מיד הייתה זאת לכם למעצבה תשכבון: (יב) (מתבין עממיה ואמרין קדמוהי רבונא לא אפשר לנא למעסק באוריתא ארי כל יומנא אתגרינא דין עם דין בקרבא וכד נעחנא דין לדין אוקידנא בתיהון ושבינא טפלהון ונכסיהון ובהדא גונא שלימו יומנא ולא אפשר לנא למעסק באוריתא מתיב קודשא בריך הוא ואמר להון) הא כולכון מגרן

חק לישראל – פרשת עקב יום ה'

באשתא מתקפי חרב אזילו פילו באשתא דגרייתון ובחרבא דתקיפתון ממימרי הות דא לכון לתקלותכון תחובון:

(א) שִׁמְעוּ אֵלַי רְדִפֵי עֶדְק מִבְּקִשֵׁי יְהוָה הִבִּיטוּ אֶל צוּר חֲצֵבְתָם וְאֶל מְקַבְּת בּוֹר נְקֻרָתָם: (א) קבילו למימרי רדפי קושטא דבען אולפן מן קדם יי אסתכלו די בחציבא מטינרא אתחצבתון וכפסולא דמגוב ריקן אתפסלתון:
(ב) הִבִּיטוּ אֶל אַבְרָהָם אָבִיכֶם וְאֶל שָׂרָה תְּחוּלְלֵכֶם כִּי אֶחָד קָרָאתִיו וְאַבְרָהָם וְאֶרְפָּהּ: (ב) אסתכלו באברהם אבוכון ובשרה דארעדיאתכון ארי חד הוה אברהם יחידי בעלמא קריבתה לפולחני וברכתה ואסגיתה:

רס"י

נוקרתס זה, נוקרתס לשון נקרת האור (שמות לג) יקרוה עורכי נחל (משלי ל) ומי הוא האור הוא אברהם אביכם ומי היא המקבת היא שרה אשר חוללתכם אשר ילדתכם לשון כי חלה גם ילדה (ישעיהו סו):
(ב) תחוללכם – אשר תלד אתך. כי אחד קראתיו – כי אחד היה יחידי בארץ כנען אשר הגליתו שם מארצו וממולדתו, קראתיו רביתו וגליתו לשון קראתי העדה (צמדכר א) וכשם שהוא היה יחיד וגליתו כן אגלד אתכם שאחתם יחידים לי:

(ט) עש – תולע' הצגדים:
(י) בקול עזבו – בקול הנביאים. אשר הלך חשכים – אפי' לרה צאה עליו יצטח צסם ה' כי הוא יזילהו:
(יא) הן כולכם – שאינכם שומעים בקול נביאיו. קודחי אש – עברתו עליכם. מאזרי זיקות – מחזיקי זיקות הן גרין וגחלי אש הגזרקין בקלע ויש לו דוגמא כל' ארמי זיקוקין נור כך וכך זיקתא פסיק לן. לכן באור אשכם – לפי דרככם תלקו. מידי – תהא גמולכם זאת לכם:
(א) אל לור חולבתס – ממנו. ואל מקבת צור – שנוקבין וחולבין זה את הצורות אשר

כתובים – תהילים פרק קח ח'–יב'

(ח) אֱלֹהִים דְּבַר בְּקִדְשׁוֹ אֶעֱלֶזָה אַחֲלֶקָה שְׂכָם וְעַמְּךָ סִכּוֹת אֲמַדֵּד: (ח) אלהא ממלל מאתר בית שכנתיה אבוע אפלג בזתא עם יתבי שכם ועם יתבי מישר סכות אמשה תחומא:
(ט) לִי גִלְעָד לִי מְנַשֶּׁה וְאַפְרַיִם מְעוֹז רֵאשִׁי יְהוּדָה מְחַקְקִי: (ט) דילי גלעד דילי מנשה גברין דבית אפרים עושנא דרישי ומרבית יהודה ספרי:
(י) מוֹאָב סִיר רַחֲצִי עַל אָדוֹם אֲשַׁלִּיךְ נַעֲלִי עָלַי פְּלִשְׁתִּי אֲתָרוּעָע: (י) דוששית מואבאי היך דודי שזוגי על מלכות אדום אטלוק סנדלי על מלכות פלשתאי אתיבב:
(יא) מִי יִבְלְנִי עֵיר מִבְּצֹר מִי נַחְנִי עַד אָדוֹם: (יא) וכדון מן אוביל יתי עד כרכא תקיפא מן דברני עד אדום:
(יב) הֲלֹא אֱלֹהִים זִנְחָתָנוּ וְלֹא תֵצֵא אֱלֹהִים בְּעֵבְאֵתֵינוּ: (יב) הלא על דחבנא קדם יי שבתנא ולא נפקא שכנתיה בחלותנא:

רס"י

(ח) אלהי' דבר בקדשו – שאמלך ויבא העת ואעלו צדכרו, (תהלים ס' ח). אחלקה שכם – אחלקה ארץ אויבי לישראל, שכם חלק כמו (צראשית מ"ח) שכם אחד על אחיך, (ועמק

חק לישראל – פרשת עקב יום ה'

קול ליראם מפני:
 (יא) מי יזבילני – לימות המשיח לפשוט יד
 בעשו בערי מצרים, מי שנחני כבר על אדום
 שהכיתי בהם בגיא מלח שמנה עשר אלף:

סכות אמר: (י) מואב סיר רחלי – כלומר
 עבדי ושמי ככלי השמים שמשמשין בו. על
 אדום אשליך – עבודתי שיהיו מלכיהם
 נוטלין מנעלי ברגלי. אתרועע – אריע להם

משנה – בכורות פרק ז'

(א) מומין אלו, בין קבועין בין עוברין, פוסלין באדם. יותר עליהן באדם,
 הפילון, והלפתו, המקבן, ושראשו שקוע, ושיקיפס. ובעלי החטוטרות, רבי
 יהודה מבשיר, וחכמים פוסלין:

בולט מאחוריו כלל, והוא מחוסר, שדומה
 כמי שנחתך ממנו חתיכה מאחוריו. ולשון
 שקיפס, שקול פיסא, שניטלה ממנו חתיכה.
 ובתוספתא מונה גם כן אורו שקוע, שראשו
 מוטל בין כתפיו ודומה כמי שאין לו אור:
 ובעלי החטוטרות ר' יהודה מכשיר – כשיש
 עגס בחטוטרות כולי עלמא לא פליגי דהוי
 מוס. כי פליגי, בשאין בה עגס. ר' יהודה
 סבר, חתיכת בשר בעלמא היא. ורבנן סברי,
 אמר קרא (ויקרא כא) כל איש אשר בו מוס
 מזרע אהרן, האוה בזרעו של אהרן יעבוד,
 ושאינו אוה בזרעו של אהרן לא יעבוד.
 והלכה כחכמים:

רע"ב – (א) מומין אלו – הפוסלין בצבור,
 פוסלים צכה לעבודה, בין קבועים בין
 עוברים כל זמן שהן עליו: הילון – שראשו
 חד מלמעלה ורחב למטה, ודומה לכיסוי של
 חבית שקרוי אכלה, לפיכך נקרא חילון:
 והלפתו – שראשו דומה ללפת שרחבה
 מלמעלה והולכת וכלה מלמטה: מקבן –
 שדומה ראשו למקבת, שבולט הפלחה לחוץ
 וכן ערפו מאחוריו, וללדעיו שוה ראשו,
 ודומה לפטיש, דהיינו מקבת שיוצא מלפניו
 ומאחוריו: וראשו שקוט – גרסינו. יש
 מפרשים, שראשו בולט הרבה, ויוצא לחוץ
 כלפי פניו. ויש מפרשים, שאינו בולט כלל
 לפניו, כענין שקיפס מאחוריו שאין ראשו

(ב) הקרת, פסול. איזהו קרת, כל שאין לו שטה של שער מקפת מאזן לאזן.
 ואם יש לו, הרי זה פשר. אין לו גבינים, אין לו אלא גבין אחד, הוא גבין
 האמור בתורה. רבי דוסא אומר, כל שגביניו שוכבין. רבי חנינא בן
 אנטיגנוס אומר, כל שיש לו שני גבים ושתי שדראות:

ושתי שדראות – לא יש לו שנהי גבים ממש.
 דהוא לא חי. אלא כגון שדרתו עקומה
 ומחזי כגבין ושדראות הרבה. וכולי עלמא
 מודו דכל הני מומי דחשיבי הני תנאי הוי
 מוס. ומשמעות דורשין בלבד איכא בינייהו,
 דכל חד סבר שהמוס שהוא מונה הוא גבן
 האמור בתורה:

רע"ב – (ב) ואם יש לו הרי זה כשר – והוא
 שיהיה שיטת השער המקפת מאוזן לאוזן
 מאחוריו. ולא לפניו. דטפי הוי נוי כשיש לו
 לאחוריו ולא לפניו, יותר מכשיש לו סביב כל
 הראש ובאמצע קרת. וכל שכן דיש לו לפניו
 ולא לאחוריו דפסול: גבינים – גבות העין:
 שגבינו שוכבים – ששערות גבינו ארוכים
 ומוטלים על עיניו: מי שיש לו שני גבים

(ג) הקרום, פסול. איזהו קרום, הפוחל שתי עיניו פאחת. שתי עיניו למעלה,
 ושתי עיניו למטה, עיניו אחת למעלה, ועיניו אחת למטה, רואה את החדר

חק לישראל – פרשת עקב יום ה'

וְאֵת הָעֲלִיָּה בְּאֶחָת, סְכִי שְׁמֶשׁ, זִוְגָדוּס, וְהִצִּירָן. וְשִׁנְשָׁרוּ רִיסי עֵינָיו, פְּסוּל, מִפְּנֵי מִרְאֵית הָעֵינַי:

ענינים, כגון עינו אחת שחורה ואחת כעין החכמה, באחת מגבות עיניו שער מרובה ובאחת מעט. וכן בכל שאר זוגות של אזניים כל זוגא ללא שוו להדדי, זגדוס קרי ליה: לירן – שענינו זלגות דולפות ויורדות תמיד דמעה: שנסרו ריסי עיניו – שפכל שער שבפעפועיו: מפני מראית העין – אכל מוס גמור לא הוי. והני מילי כשנשאר צעפעפים רואם שער. אכל אס לא נשאר רואם לשער כל עיקר, הרי זה מוס גמור. וכן אי נפשי שערי בריסי העין, הוי מוס גמור. ושלשה דינים חלוקים יש בזממי אדם. המומין השוין באדם ובבהמה, כהן לעבר ועבד בהן לוקה ועבודתו מחוללת. והמומין היתירים באדם ואינון בבהמה לוקה אס עבד ואינון עבודתו מחוללת. והמומין שהן מפני מראית העין, אס עבד ועבד אינון לוקה, ואינון לריך לומר שאינון עבודתו מחוללת:

רע"ב – (ג) הכוחל שתי עיניו כאחת – שחוטמו שבין עיניו שקוע ואינו בולט כלל, עד שכשהוא בא להעביר מכחול בעיניו יכול למשוך המכחול בין עין לעין ואין החוטם מעכבו: שתי עיניו למעלה – בגובה המלח שלא כשאר בני אדם: ושתי עיניו למטה – מן המקום שנהוגים להיות: עינו אחת למעלה – מן המקום שנהוג: ועינו אחת למטה – מן המקום שנהוג: רואה את החדר ואת העליה כאחת – שענינו עומדות במקומן הראוי, אכל עינו אחת רואה למעלה ועינו אחת למטה, חדר למטה ועליה למעלה. וכל מי שהוא מעוות הראות עושה כן, שמדבר עם חברו ונראה כאילו מביט בפני אדם אחר: סכי שמש – כשרואה להביט אל השמש מעמין עיניו וסוגר עפעפועיו: זגדוס – זוג שנים. דוס בלשון רומי שנים. כלומר, הזוג של עינים או של גבני העין שדרכן להיות שוין, חלוק לשני

(ה) עיניו גדולות בשל עגל, או קטנות בשל און, גופו גדול מאבריו או קטן מאבריו, חטמו גדול מאבריו או קטן מאבריו, והצמם, והצמם. איזה הוא צמם, שאזניו קטנות. והצמם, שאזניו דומות לספוג:

החוטם כשיעור אכצע קטנה של ידו. ואס היה ארוך מכן, או קצר מכן, הרי זה מוס: דומות לספוג – שכוונות וסחומות:

רע"ב – (ד) גופו גדול מאבריו – שיעור גופו גדול מן הראוי לפי שיעור שאר אבריו כגון ידיו ורגליו ושוקיו: חוטמו גדול – שיעור

(ה) שפתו העליונה עורפת על התחתונה, והתחתונה עורפת על העליונה, הרי זה מוס. ושינשלו שניו, פסול, מפני מראית העין. ודין שוכבים בשל אשה, בדרסו צבה, טבורו יוצא, נכפה אפלו אחת לימים, רוח קצרית באה עליו, המאשכון ובעל גבר. אין לו ביצים, או אין לו אלא ביצה אחת, זהו מרוח אשור האמור בתורה. רבי ישמעאל אומר, כל שגמרחו אשכיו. רבי עקיבא אומר, כל שרוח באשכיו. רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר, כל שמראיו חשוכין:

המאושכן – שכים של ביצים ארוך עד שמגיע לארכובה. בין שהוא נפוח מחמת רוח או מחמת ליחה: ובעל גבר – בעל אבר. שנתארך הגיד שלו ונעשה גדול עד שמגיע לארכובותיו: שנמרחו אשכיו – שנימוחו ביציו:

רע"ב – (ה) דליו שוכבים – גדולים עד שנראים שוכבים כדדי אשה: נכפה – נופל מחמת חולי: אפילו אחת לימים – שאינו נופל תדיר אלא פעם אחת לזמן מרובה: רוח קצרית – שרוחו קצרה מחמת [מרה] השחורה הגוברת עליו לפרקים ונשאר בלא הרגש:

חק לישראל – פרשת עקב יום ה'

פליגי, שכל אחד מהם מודה צמום שמונה חזירו דהוי מוס. ולא נחלקו אלא בפירושן של מקרא, ומשמעות דורשין איכא בינייהו:

שרח באשכיו – ועל ידי כן ציליו נפוחים: שמראיו חשוכין – שהוא שחור. ואע"פ שאינו שחור ככושני. ולשון מרוח אשך, מראה חושך, ולאו צבילים משתעי קרא. ובעיקר הדין לא

(ו) המקיש בקרסליו, ובארפובותיו, ובעל פיקה, והעקל. איזהו עקל, כל שמקיף פרסותיו ואין ארפובותיו נושקות זו לזו. פיקה יוצאה מגודלו, עקבו יוצא לאחוריו, פרסתו רחבה כפסל און. אצבעותיו מרפבות זו על זו, או קלוטות (למעלה) עד הפרק, כשר. למטה מן הפרק וחתכה, כשר. היתה בו יתרת וחתכה, אם יש בה עצם, פסול. ואם לאו, כשר. יתר בידי וברגליו יש ויש עשרים וארבע, רבי יהודה מכשיר, וחקמים פוסלים. השולט בשתי ידיו, רבי פוסל, וחקמים מכשירים. הפושי, והגיחור, והלבקו, והקפח, והננס, והחרש, והשוטה, והשפור, ובעלי נגעים טהורין, פסולין באדם, ובשרין בבהמה. רבן שמעון בן גמליאל אומר, שוטה בבהמה אינה מן המבחר, רבי אליעזר אומר, אף בעלי דלדולין, פסולין באדם, ובשרין בבהמה:

פוסלים. וכל שכן אם היה צידו אחת חמש וצידו אחת שש, דהוי מוס טפי. והלכה כחקמים: השולט בשתי ידיו רבי פוסל – דסבר, כחשוחא אחילידא ציה צימין: וחקמים מכשירין – סברי, צריאוחא היא דאחילידא ליה בשמאל. והלכה כחקמים: הכושי – שחור: הגיחור – אדום כארגמן: הלבקו – לבן ציותר: והקפח – ארוך ודק, שאינו עב לפי ארכו והוא מכוער ומגונה: והשכור – ולא מיין, הוא לחשיב כבעל מוס מן המומין היתרים צאדם שאם עבד לוקה ואין עבודתו מחוללת. אבל השכור מיין ושכר, אם עבד חלל. דבפרשת שתי יין כתיב (ויקרא י) ולהצדיל בין הקודש ובין החול. ושכור דמתניחין אינו אלא ששתה חלב הרבה, או רוב דבש, או אכל דבילה קעילית, ונחבלבלה דעתו. שאלו השודים כבעלי מומים ואין מחללים עבודה: ובעלי נגעים טהורים – כגון צוהק וכולו הפך לבן. דאי מנגעים טמאים, לא צריך למימר, דאפילו אכניסת עזרה חייב כרת: לדולין – כמין חתיכות צר יוצאות תלויות בהן, והלכה כר' אליעזר בן יעקב:

רע"ב – (ו) המקיש בקרסוליו – שארכובותיו עקומות לזן וקרסוליו לפניו ונוקשים זה בזה כשהוא מהלך. ומקיש בארכובותיו הוא איפכא, שרגליו עקומים כלפי חוץ ומרוחקים זו מזו עד שארכובותיו למעלה [העקומות] כלפי פנים נוקשות זו בזו: בעל הפיקין והעיקל – וקא פריש עיקל צרישא: כל שהוא מקיף פרסותיו – כשיושב ומקרב פרסות רגליו זו לזו: ואין ארכובותיו נוגעות זו לזו – שעקומות כלפי חוץ. ובעל הפיקין הוא שפיקה יוצאה מגודלו, חתיכת צר עגולה כפיקה יוצאה מגודל של ידו או מגודל של רגלו: עקבו יוצא מאחוריו – כגון שקוקו עומד באמצע רגלו שחצי הרגל לפניו וחצי רגל לאחור: רחבות כשל אוז – שקלוטות הן כשל אוז ואין ארכן יותר על רחבן: קלוטות – מדובקות זו בזו: עד הפרק – דהיינו לכל האפרון שמחוברים כולן: וחתכה – שיהיו מחולקים, כשר: היתה בו יתירה – אצבע יתירה: אם יש בה עצם פסול – דהואיל וחתכה הרי הוא מחוסר אבר שנמלא בו: שש עשרים וארבע – כלומר אפילו היו אצבעות ידיו ואצבעות רגליו שוין שכל יד וכל רגל יש שש ושש, אפילו הכי חקמים

חק לישראל – פרשת עקב יום ה'

(ו) אֵלוֹ בְּשֵׁרֵי בְּאֲדָם, וּפְסוּלֵי בְּבִהֶמָה, אוֹתוֹ וְאֵת בְּנֹו, וּטְרֵפָה, וְיוֹצֵא דָפֶן, (וְשִׁנְעֵבְדָה בְּהֵן עֲבָרָה, וְשִׁהֲמִית אֶת הָאָדָם). הַנוֹשֵׂא נָשִׁים בְּעֵבְרָה, פְּסוּל, עַד שְׂיָדִיר הַנְּהִיָּה. הַמְטַמֵּא לַמֵּתִים, פְּסוּל, עַד שְׂיִקְבֵּל עָלָיו שְׁלֵא יִהְיֶה מְטַמֵּא לַמֵּתִים:

שיגרש. והוא שידור על דעת רבים שאין לו התרה אלא לדבר מטה. וליכא למיחש שמא ילך אלא חכם ויאמר ללאורך דבר מטה הוא שואל שיתירו לו את נדרו, לכיון לקיימא לן שהבא להתיר נדרו לריך לפרש על מה נדר, ולאי כי שמע חכם למשום שהוא גרושה או זונה לאסורה לו נדר, לא שרי ליה נדרו: עד שיקבל עליו שלא יהא מיטמא למתים – הכא סגי ליה בקבלה, ולא מדרינן ליה כמו גבי נושא נשים בעצירה, משום דהתם יצרו חוקפו, הכא גבי טומאה אין יצרו חוקפו, הלכך בקבלה גרידא סגי ליה:

רע"ב – (ז) אוֹתוֹ וְאֵת בְּנֹו – אב ובנו כהן עובדים עבודה זרה וזמן אחד. ואין אוֹתוֹ וְאֵת בְּנֹו צבהמה קרבין זיום אחד: וטריפה – שנוכל זה אחד מסימני טרפות המנויין בפרק אלו טריפות, אינה קריבה על גבי המזבח: ויולא דופן – שקרעו את אמו והואילא חיי. צבהמה, פסולה להקרבה, לוי יולד כתיב, פרט ליואל דופן. וצכהן המקריב לא מיפסיל צהכי: הנושא נשים בעצירה – כהן שגשא גרושה וחללה זונה נודר ועובד. אע"פ שעדיין לא גירש מותר לעבוד אחר שגדל שלא יהנה הוא ממנה והיא ממנו עד

גמרא – בכורות דף מד' ע"ב

אמר רבי אבא בריה דרבי חייא בר אבא משתינין מים בפני רבים ואין שותין מים בפני רבים ותניא נמי הכי משתינין מים בפני רבים ואין שותין מים בפני רבים ומעשה באחד שביקש להשתין מים ולא השתין ונמצא כריסו צבה שמואל איצטריך ליה בשבתא דרגלא נגדו ליה גלימא אתא לקמיה דאבבה א"ל אתן לך ד' מאה זוזי וזיל אהדר עובדא את דאפשר לך דלא אפשר ליה ליסתכן מר בר רב אשי איצטריך אגודא גמלא אשתין אמרו ליה חמתך קאתיא אמר להו באודנה ותיפוק לי משום עלקא בשותת תנו רבנן שני נקבים יש בו באדם אחד מוציא שתן ואחד מוציא שכבת זרע ואין בין זה לזה אלא כקליפת השום בשעה שאדם נצרך אם נקבו זה לתוך זה נמצא עקר אמר ריש לקיש מאי דכתיב לא יהיה בך עקר ועקרה ובבהמתך אימתי לא יהיה בך עקר בזמן שבבהמתך אמר רבי יהושע בן לוי לא יהיה בך עקר מן התלמידים ועקרה שלא תהא תפלתך עקורה לפני המקום אימתי בזמן שאתה משים עצמך כבהמה אמר רב פפא לא ישתין אדם מים לא על כלי חרס ולא על מקום קשה דאמר רב הני מדורי דבבל מהדרי מיא לעין עיטם אמר אביי הא איתתא לא תקום להדיא באנפי ינוקא אגיסא לית לן בה תניא רבן שמעון בן גמליאל אומר עמוד החוזר מביא אדם לידי הדרוקן טילון החוזר מביא אדם לידי ירקון אמר רבה בר רב הונא אמר רב קטינא אמר ריש לקיש דם רבה שחין רבה שכבת זרע

חק לישראל – פרשת עקב יום ה'

רבה צרעת רבה צואה רבה הדרוקן רבה מי רגלים רבין ירקון רבה: רוח
 צרית באה עליו מאי ניהו תנא רוח בן נפלים באה עליו:

רש"י על הגמרא

יכול להטיל מים יפה לאחר כן אלא שותת
 טיפין טיפין דולחי מחמת עיבוב שתי הוה
 ליה: בזמן שצבהמתך – שתיים עלמך
 כבהמה שלא תהא לנוע בהטלת מים: שלא
 תהא תפלתך עקורה כו' – וכשתפלט ועל
 בניסן תהא נשמעת תפלתך: כבהמה – שלא
 תמתין מלהטיל מים: לא על (גב) כלי חרס
 – בתוך עביט של מימי רגלים לפי שמשליכין
 אוחו כנהר בסמוך להם ונהרות צבל הולכין
 ומתעכבין בעין עיטס כדמפרש: ולא על
 מקום קשה – שאינן זולעין ופין על הקרקע
 עד שנטפין למקום מדרון ונפלין לנהר:
 ואמר רב הנך מדורי דצבל – מקומות מדרון
 שצבל: מהדרי לעין עיטס – שבו כ"ג טובל
 ביוה"כ כדאמר' במסכת יומא דפרק ג' (דף
 לא): לא תיקום להדיא באפי ינוקא – כשהיא
 מטלת אל תעמוד ממך כנגד התינוקות
 דחולפתא היא:

ואין שותין מים – דרך תלמיד חכם להיות
 לנוע באכילה ובשתיה אבל להטיל מים לא
 ליהו לנוע שמה ימתין ויסתכן: אינטריכא
 ליה – להטיל מים: בשבתא דריגולא –
 שלשים יום קודם הרגל דשאלין ודורשין
 בהלכות הרגל כדאמרין במגילה (דף 7): נגדו
 ליה גלימא – פרסו סדין זינו לבין העם:
 אהדר עובדא – דרוש שאסור להמתין
 מלהטיל מים עד שיהא לו ניעות: את
 דאפשר לך – לפרוש סדין לפי שחשוב אהה:
 ואי ליכטרך אינך אחרינא ללא אפשר ליה –
 וימתין עד שילכו העם ויסתכן ויהא עקור:
 חמתך – חמותך: באודנה – אפילו בתוך
 אזנה הייתי מטייל מים אם לא היה לי מקום
 אחר קודם שאמתין וכ"ש בפניה: ותיפוק לי
 משום עלקא – דקתני לעיל שצקש להשתין
 ולא השתין ונמצא כריסו צבה ממאי דמשום
 המתנה הוה ליה דלמא עלקא שתי שקורין
 שנסוף"ה לפיכך צבה כריסו: בשותת – שאינו

זוהר – עקב דף רע"א ע"ב. רעד' ע"א

פְּתַח וְאָמַר, (שמות כה) וְעֲשִׂיתָ שְׁלֶחַן עֲצֵי שִׁטִּים וְגו'. תָּא חֲזִי, מְנַהֲגִין טְבִין
 וְשִׁפְיָן הֵווּ נְהָגִי מְאֲרֵי דְסְעוּדָתָא דְמַלְכָּא, לְאַחֲזָא דְאִינוּן מְבַנֵּי פְתוּרָה
 דְמַלְכָּא.

וְעֲשִׂרָה דְבָרִים צָרִיךְ אָדָם לְמַעַבְדַּ בְּסְעוּדָתָא. חַד, נְטִילַת יָדִים. תְּנַיִנָּא
 לְתַקְנָא שְׁתֵּי כְּפָרוֹת לְשַׁבָּת. תְּלִיתָא, לְמִיכַל תְּלַת סְעוּדָתֵינוּ, וְלְאוּסְפָּא
 מִחוּל עַל הַקֶּדֶשׁ. רְבִיעֵא, לְאַנְהָרָא פְתוּרָא בְּשַׁרְגָּא.

חֲמִשָּׁא, כּוּס דְּוִיבְלוּ. שְׁתִּיתָא, לְמַהוּי עַל פְּתוּרָא מְלֵי דְאוּרִייתָא.
 שְׁבִיעֵא, לְאַרְכָּא עַל פְּתוּרָא, בְּגִין דְּעֲנִיִּים יִיתוּן עַל פְּתוּרָיה. תְּמִינָא,
 נְטִילַת יָדִים בְּמִים אַחֲרוֹנִים. תְּשִׁיעֵא, בְּרַפְתָּ הַמְזוֹן. עֲשִׂירָא, כּוּס דְּבִרְכָּה.
 וְצָרִיךְ לְאַחֲזָא עַלֵּיהּ, וְלְתַקְנָא לוֹן בְּרִזָּא קְדִישָׁא, דְּאִיהִי כְּלוּלָה מְעֵשֶׁר
 סְפִירָאן, וְאִיהוּ פְתוּרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִסְטָרָא דְגְבוּרָה. וּבְגִין כֵּן
 אֲוִקְמוּהָ רַבְּנָן, שְׁלֶחַן בְּצַפּוֹן:

חק לישראל – פרשת עקב יום ה'

חד נטילת ידים, דהכי אוקמוה רבנן דמתניתין, ידים מזוהמות פסולות לברכה.

תניינא, למבצע על שני פירות בשבת, דאינון רמיזין בתרי לוחי אורייתא, דאתייהיבו בשבת זוגות.

תליתא למיכל שלשה סעודתין בשבת, כמה דאוקמוה רבנן דמתניתין, דאמר חד מינייהו, יהא חלקי עם גומרי שלש סעודות בשבת, דאינון שלימו דשבע ברכאן דצלותא, לאשלאמא בהון לעשר. ורזא דענג, (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. ומאן דלא מקיים לון, ואית ליה רשו לקיימן, אתהפך ליה לנגע צרעת.

רביעא, לאנהרא פתורא במנרתא. כמה דאוקמוה קדמאין, שלחן בצפון, מנורה בדרום, דפתורא דקודשא בריה הוא הכי צריכא למהוי: חמישאה, כוס דויכלו. כו"ס, בחשבון אלהים. ויכלו ע"ב, דכליל לון פלה קדישא, דהאי כוס מלא יינא דאורייתא, צריך לאסחדא על עובדא דבראשית:

שתיתאה, למהוי על פתורא דברי תורה, דהכי אוקמוה מארי מתניתין, ג' שאכלו על שלחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה וכו'. ורזא דמלה, בגין דהא אוקמוה שלחן בצפון, ואורייתא אתייהיבת מימינא. לחברא ימינא דאיהו רחמי, בשמאלא דאיהו דינא. דאורייתא איהי יי' מימינא, פתורא אדני משמאלא, וצריך לחברא לון. דבגין דפתורא משמאלא, אוקמוה רבנן דמתניתין, קשין מזונותיו (דף רע"ג ע"ב) של אדם בקריעת ים סוף. ובגין כה, צריך תלמיד חכם לזמנא עמיה, למאן דישתדל בפתגמי אורייתא:

שביעאה, לארכאה על פתורא, בגין עניים. ובגין דא, כל המאריך על שלחנו מאריכין לו ימיו ושנותיו. ובגין כה (משלי י) וצדקה תציל ממות.

תמינאה, מים אחרונים דתקינו לון, בגין מלח סדומית, ורזא דמלה, והתקדשתם, אלו מים ראשונים. והייתם קדושים, אלו מים אחרונים.

תשיעאה, כוס דברכה. ואוקמוה מארי דמתניתין, עשרה דברים נאמרו בכוס דברכה ואלין אינון. עטור. עטור. הדחה. שטיפה. ח"י. מלא.

ומקבלו בשתי ידיו. ונותנו בימין. ומסלקו מן הקרקע טפה. ונותן עיניו בן. ומשגרו במתנה לאנשי ביתו. ועכשיו, אין לנו אלא ארבעה שהן הדחה.

ושטיפה. ח"י. מלא. ויש אומרים חי מן החבית, ויש אומרים חי, הכוס שלם.

עשיראה, ברפת מזונא, הא אוקמוה רבנן, בשלשה, צריך כוס. ורזא דמלה, בגין דאיהי (ירמיה ב) אהבת פלולותיה, דאינון אבהו, בכ"ל מכ"ל כ"ל. ולית לארכאה יתיר:

חק לישראל – פרשת עקב יום ה'

הלכה – הרמב"ם הלכות ברכות פרק א'

(יב) רבים שנתועדו לאכול פת או לשתות יין ובירך אחד מהן וענו כולם אמן הרי אלו מותרין לאכול ולשתות אבל אם לא נתכוונו לאכול כאחד אלא זה בא מעצמו וזה בא מעצמו אע"פ שהן אוכלין מככר אחד כל אחד ואחד מברך לעצמו במה דברים אמורים בפת ויין בלבד אבל שאר אוכלים ומשקין אינן צריכין הסיבה אלא אם בירך אחד מהן וענו כולן אמן הרי אלו אוכלים ושותין ואף ע"פ שלא נתכוונו להסב כאחד:

(יג) כל השומע אחד מישראל מברך ברכה מכל הברכות כולן אע"פ שלא שמע הברכה כולה מתחלתה ועד סופה ואע"פ שאינו חייב באותה ברכה חייב לענות אמן ואם היה המברך (עכו"ם או) אפיקורוס או כותי או תינוק המתלמד או שהיה גדול ושינה ממטבע הברכה אין עונין אחריהן אמן:

לע"נ

זאב וזיים בן שרה, משה דוד בן סוזנה מלכה, גד גבריאל בן סוזן, סוזנה מלכה בת שמואלה,
דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.